Devlet Nüshası

Sahibi ve Yazı İşleri
Müdürü: M. Emin
KANTURK
Teknik Sekreter:
Zihni ILDIZ
İdarehanesi: Cemal
Nadir Sok. No. 4
Ankara Cad. İstanbul

5
Temmuz
1951
Perşembe
SAYI : 1

İşçi Hakkı

HAFTALIK SİYASİ MUSTAKİL GAZETE

Cumhuriyet devrinde işçi sınıfının teşkilâtlanması
Tarım işçileri arasında yapılan bi rröportaj.
V. s. v. s. ve. s.

Perşembe günleri çıkar
Başyazarı : Kemal Sülker
Fiatı : 10 Kuruş

İşçilerin düşük ücretlerle çalıştığı resmen anlaşıldı

Asgarî ücret bareminin biran önce tesbiti zarureti meydana çıktı

İşçi Hakkının ilk Sözü

Uzun zamandanberi çıkarılması istenen bir işçi gazetesi, nihayet bugün yayın hayatına başlamış bulunuyor. Bu suretle sık sık duyulan bir arzunun tahakkukunu sağlamış olduğumuz için sevinç duyuyoruz. Sevincimizin artması veya azalması işçi kardeşlerimizin «İŞÇİ HAKKI» na karşı gösterecekleri ilgiye bağlıdır.

İlk sayısını sunduğumuz bu gazete, yalnız İstanbulda sayıları yüz bini aşan işçilerimizin destekliyecekleri ve benimsiyecekleri bir gazete değerini taşıyacak mıdır? Bu sorunun elle tutulur, gözle görülür cevabını bizzat «İŞÇİ HAKKI» nın sayıları verecektir. Ancak şimdiden şu kadarını söyliyebiliriz ki bu gazete, Türkiyenin en mütekâmil bir İşçi Gazetesi olmak gibi büyük bir ideale kavuşma azmi ile hazırlanmaktadır. Her sayıda bu şerefli gayeye varmak heyecanı ile biraz daha derlitoplu, biraz daha dolgun, biraz daha faydalı olmağa çalışacaktır.

«İŞÇİ HAKKI» ne bir Sendikanın, ne bir Sendikalar Birliğinin, ne de herhangi bir siyasi partinin organıdır. Bu gazete, sadece işçinin malıdır ve hakkını arayan işçiden yanadır. Bu bakımdan «tarafsız» değil, «bağımsız» dır. İşte bunun içindir ki bu gazete geniş işçi sınıfının bir asırdanberi kesin olarak ihmal edilen haklarını hem müdafaa edecek, hem de mevcut kanunlarda himaye edilmiyen hakların hukuki birer dayanakları olmasına çalışacaktır.

Yürürlükte olan kanunlardan dört bin tanesinin Demokrasi prensiplerine aykırı olduğunun anlaşılmış bulunduğu bugünlerde, iş hukuku çerçevesine giren kanun, tüzük, yönetmelik ve Bakanlar Kurulu kararlarının bir kısmının da bu antidemokratik kanunlar arasında bulunduğunu kabul etmemekte hiç bir sebep yoktur. Tek parti devrinin mahsulü olan ve halk hâkimiyeti prensipleriyle bağdaşmasına imkân bulunmıyan bu antidemokratik kanun ve prensiplerin değiştirilmesine çalışmak «İŞÇİ HAKKI» nın ön plânda değer vereceği işçi meselesi olacaktır. Zira kanunî hakların bile bir çok işverenlerce nasıl hiçe sayıldığını görmekteyiz. Bu bakımdan her şeyden evvel gerçek işçi haklarının kanun himayesine alınmasına önem vereceğiz.

Şunu da kabul etmek yerinde olur ki; işçilerin ne gibi değişmez ve ihmal edilmez haklarının bulunduğunu bugünkü çalışma mevzuatı çerçevesi içinde sıralamak bir hayli güç olacaktır. Öyle haklar vardır ki kanuna geçmemiştir.

Öyle haklar vardır ki bir kanunla kabul edilmiş, öbürü ile geri alınmıştır. Öyle haklar vardır ki mahiyetleri açıkça belirtilmemiştir.

Öyle haklar vardır ki işverene bağışlanmış, işçiden esirgenmiştir. Öyle haklar vardır ki sözle tanınmış ve sözde kalmıştır.

İşte «İŞÇİ HAKKI» —yayın hayatına devam edebildiği müddetçe— her sayısında muayyen sü-

(Devamı 3 ncüde)

Ayda ancak 250 lira ile geçinilebilecek olan bir şehirde altmış kr. yevmiye ile 8 saat çalışanlar..

Uzun zamandanberi şehrimizde duyulan asgarî ücret bareminin tatbik edilmesi zaruretini, nihayet Çalışma Bakanlığı da anlamıştır. Bakanlık, Bölge Çalışma Müdürlüğüne verdiği bir emirde, şehrimizde asgarî ücret bareminin tatbik edilmesine lüzum olup olmadığının tesbiti için bir rapor hazırlanmasını istemiştir. Bölge Çalışma Müdürü Bedii Süngütay, bizzat yaptığı uzun araştırma ve soruşturmalardan sonra Bakanlığa mühim bir rapor vermiş ve asgarî ücretin tayini lüzumunu belirtmiştir.

Muhtelif sanayi kollarına mensup on bin işçinin ücretleri tetkik edildikten sonra şu hakikat elde edilmiştir:

Mensucat iş kolunda günde 52 kuruşa, trikotaj sanayiinde günde 90 kuruşa, gıda sanayiinde günde 58 kuruşa, Basım evlerinde günde 70 kuruşa, bürolarda günde 75 kuruşa, muhtelif iş kollarında da günde 40 kuruşa çalışan işçiler vardır.

On bin işçi esas tutularak yapılan mukayeseye göre de günde 280 kuruşla 320 kuruş arasında ücret alanlar dokuma sanayiinde yüzde 27,71, trikotajda yüzde

(Devamı üncü sayfada)

Sümerbank Bakırköy bez fabrikasında işçi ücretleri birdenbire indirildi!

Tekstil ve örme sanayii iscileri sendikasının Bakırköy şube kongresinde konuşulanlar

İşçiler yerli malı giyilmesi için bir kampanya açmağa ve mücadele etmeğe karar verdi

«İstanbul Tekstil ve Örme Sanayii İşçileri Sendikası» nın Bakırköy Şubeleri Pazar günü Bakırköy Halkevinde yaptıkları bir kongre ile birleşme kararı vermiştir.

Karara varmadan önce yapılan müzakere tafsilâtını veriyoruz:

Merkez Yönetim Kurulu Başkanı Bâhir Ersoy, üyelerin Kongereye kâfi alâkayı göstermemelerinden duyduğu teessürü belirttikten sonra demiştir ki:

«— Yönetim Kurulunu çalıştırmak üyelerin elindedir. Hakkımızı aramasını bilmezsek, işverenler meşru haklarımızı bize vermezler. Nitekim Adalet Mensucat Fabrikasının dokuma dairesi sudan sebeplerle kapatılmış, yüzlerce işçi açığa çıkmıştır. Şurasını kaydetmeden geçemiyeceğim: Adalet Fabrikası bu tensikatı, malî durumunun bozukluğunu sebep göstererek yapmıştı. Fakat aynı fabrika, spor kolu için memleketimizin en güzide sporcularını kendi kulübüne almak için 150 bin lira sarfetmekte tereddüt etmemiştir.

Bazı işverenlerin «hüsnü niyet» dediği işte budur. Biz aramızdaki tesanüdü sağlamazsak karşımıza çıkan müşkülâtı halledemeyiz.»

Ahmet Cansızoğlunun kongreyi açmasından sonra Başkanlığa Mehmet Dizman, Başkan Vekilliğine Ali Çelenk, kâtipliklere Niyazi Akyüz ve İbrahim Koral

(Devamı 4 ncü Sayfada)

Bazı Sendikacılar, işçi Milletvekillerinin hiç bir iş yapamadığını acı duyarak bildiriyor

Cemil Gider diyorki: İşci Milletvekili yok. Demokrat Parti Milletvekili vardır!„

14 Mayıs Milletvekili seçimlerinde Demokrat Parti listesinde yer alan Şişe ve Cam İşçileri Sendikası başkanı Ahmet Topçu ile Hür Mensucat İşçileri Sendikası Başkanı İhsan Altınel Milletvekili olmuşlardı. İki işçinin milletvekili olması bir çok bakımlardan sendikacılar arasında memnunluk uyandırmıştı. Milletvekili işçi arkadaşlarımız, fabrikalardan Büyük Millet Meclisi camiası arasına katıldıktan sonra bir yıldan fazla bir zaman geçti. Bu müddet zarfında bu iki milletvekilinin işçi sınıfı yararına yaptıkları faaliyet hakkında bazı tanınmış sendikacıların fikirlerini öğrenmek istedik.

Basım Teknisyenleri Sendikasından İşçi Sendikaları Birliği Yönetme Kurulu veznedarı Mehmet Dizman bu hususta şunları söyledi:

Grev kanununa ait bir hatıra

«— İhsan Altınel ile Hür İşçi Sendikaları Birliğini kurduğumuz zaman tanışmıştık. Tarihe karışmış olan bu Birliğin ateşli toplantılarında «kayıtsız, şartsız grev hakkını bize verecekler!» diye yumruklarını masaya vura vura konuşurdu. İhsan Altınel, partisinin listesine işçi adayı gösterilecek Ankaraya gittikten sonra bir daha o mukaddes masanın başında bizimle beraber olurmak zahmetine katlanamadığını söylemek mecburiyetindeyim. Bir gün kendisine, işlerin nasıl gittiğini sorduğum zaman komisyona ayrıldı-

(Devamı 3 üncü sayfada)

İlâç israfı önleniyor

İşçi Sigortaları Kurumu hazır ilâçların eczaneler tarafından satın alınmasındaki israf ve mahzurları nihayet anlamıştır. Kurum, beş kişilik bir doktor ve eczacı heyeti tesbit etmiştir. Bu Heyet müstahzar ilâçların ecza depolarından veya ilâç ithalâtçılarından satın alınmasına çalışacaktır. Bu ilâçlar İşçi Hastanesine ve Sigorta dispanserlerine tevzi edilecektir. Bundan sonra bu gibi ilâçlar hastalara bizzat doktorlar tarafından şişe ve kutuların anbalâjları açılarak verilecektir.

Garsonların Gelir vergisi şikâyetleri devam ediyor

Vergi Komisyonu sendikayı hiçe sayıyor ve fazla vergi tesbiti cihetine gidiyor

İstanbul Otel, Lokanta ve Eğlence Yerleri İşçileri Sendikası Gelir Vergisi nisbetlerinin iyi tayin edilmeyişinden şikâyet etmektedir.

Sendika Başkanı Yunus Yakar, bir muharririmize durumu şöyle anlatmıştır:

«— Gelir Vergisi, önceleri hepimizin arzu ettiği bir vergi sistemi idi. Fakat tatbikat, bilhassa garsonların bu vergi yüzünden çok sıkıntı çektiğini meydana çıkardı. Evvelce birinci sınıf iş yerlerinde çalışan garsonlar senede 76 lira, şefler 100 lira, ikinci sınıf iş yerlerinde garsonlar 60 lira, üçüncü sınıflarda ise 36 lira ile 40 lira arasında bir vergi öderdi. Gelir Vergisi tatbik edilince mühim bir aksaklık görüldü. Vergi tesbit Komisyonu, Sen

(Devamı 4 ncü Sayfada)

Tünel işçileri mümessil seçimine itiraz ettiler

Tünel işçilerinin mümessil seçimi itiraza uğramıştır. Tünel Seçim Heyeti Başkanı Ferhat Kalaycı, Bölge Çalışma Müdürlüğüne verdiği bir itiraz dilekçesinde oy pusulalarından Tahkim Tüzüğünün 12 nci maddesine aykırı olan 70 adedinin sayıma dahil edilmemesi gerektiğini bildirmiştir. Bölge, itirazı henüz cevaplandırmamıştır.

Tekta fabrikası işçileri günde 12 saat çalışıyor

Kazlıçeşmede Tekta Tekstil İplik Fabrikasında çalışan 150 işçi, günde 12 saat çalıştırıldıklarından şikâyet etmektedir. İşçilerden bir kısmı bu hususta şunları belirtmektedir:

«— İnsan takatinin günde 12 saat çalışmağa tahammülü yoktur. Hem bu, kanuna aykırıdır. Hattâ binlerce işçi arkadaşımızın boşta olduğunu herkes biliyor. Fabrikanın üç ekiple çalışmasının temini lâzımdır. Böylece bir kısım arkadaşlarımız da iş bulmuş olur. Her postanın yalnız sekiz saat çalıştırılmasının sağlanmasını istiyoruz.»

Verilen malûmata göre; Tekta'da çalışan işçiler haftada en az 19, en çok 25 lira almaktadır.

DARILMACA YOK

Radyo ve İşçiler

Münekkidler, İstanbul radyosunun hep müzik yayınları üzerinde duruyorlar.. Halbuki radyoda söz yayınları müzik yayınlarından daha az ehemmiyetli sayılamaz. Bir devlet radyosunun, eğlendirici olduğu kadar öğretici de olması ve bu yolda çalışmasından tabii bir şey olur mu?

Şimdilik Ankara radyosunu bir tarafa bırakalım. İstanbul radyosunun söz yayını günden güne daha çok keşmekeşe gitmektedir. Konuşanların hemen pek çoğu ehliyetsizdir. Radyo mikrofonu fikir hayatımızda şimdiye kadar isimlerini bile duymadığımız Millet vekilleri ve şunun bunun eşi, dostu tarafından âdeta islâh edilmiştir. Devlet mikrofonu bugünden vatandaşa faydalı olmaktan çıkmış bazılarının şöhret ve hattâ kazanç vasıtası olmuştur.

Bunlar yanında, geniş kitleler, büyük teşekküller için ayrılan konuşma saatleri garip tahditlere tâbi tutulmakta ve bu konuşmaların faydalı olmaları âdeta önlenmektedir.

İşte bunlardan birisi de İstanbul Radyosunda 15 günde bir defa yapılmak üzere ayrılan «İşçi Saati» dir. İşçi Sendikaları Birliği adına bu saatte on dakika konuşacak arkadaşa tenkid yapmak yasak! Teklifte bulunmak yok! Siyasetten dem vurmak memnu!. O halde ne söylenecek.. Bunu Radyo idaresine veya radyo idaresine bu yolda emir veren zatı muhteremlere sormalı.. Her halde işçi arkadaş, işçi saatinde kendi davasını bırakıp filân hanım gibi gazel, filân bay gibi şiir falan Millet Vekili gibi kaside okuyacak değildir! İşçilerin iktisat politikası ile uğraşmasına müsade edilmezse, radyoda konuşturulmaları neye yarar? diyeceksiniz. Her halde «Size radyoda konuşma hakkı verdik!» diye göğüs kabartmağa!

ŞİMŞEK

Sendikacı arkadaşlarla konuşma

İşçi hareketleri ve Sendika faaliyetleri ile meşgul olmak için neşredilen bu gazete, ancak sizin yardım ve alâkanızla işçilere faydalı olacaktır.

Sendikanızın kararlarını, müracaatlarını derhal bize bildiriniz. Bunlar, sütunlarımızda yer alacak. Böylece çalışmalarımız hakkında geniş kütlelerin malûmatı olacaktır. Bu da sizin iş kolunuzdaki işçilerin Sendikanıza üye olmasına yardım edecektir.

Anadoludaki Sendikacı arkadaşlar!

Kongrelerinizin, Yönetim Kurulu kararlarınızın, karşılaştığınız güçlüklerin ve teşebbüslerinizin bütün işçilere duyurulmasını istiyorsanız İŞÇİ HAKKI'nın size faydalı olacağına inanınız.

Haber, makale, şikâyet mektubu şeklinde, hattâ röportaj ve fıkra halinde hazırlıyacağınız yazıları adresimize gönderiniz. Bu yazılar gazetenin üslûbuna uygun şekilde derhal yayınlanacaktır.

Sendikacılar!

Yönetim Kuru üyelerinizin bir hatıra olarak toplu halde resimlerini çektirmekte ihmal etmeyiniz. Bu resimleri bize gönderecek olursanız geniş boyda neşredecek, sene sonunda da «Sendikacılar Albümü» halinde bir kitapta toplıyacağız. Bu albümü abonelerimize hediye edeceğiz.

Gönderilecek resimlerde bulunanların adlarını ve soyadlarını da yazınız. Hattâ Sendikanızın kuruluş tarihini ve hâlen kaç üyesi bulunduğunu da kaydediniz. İŞÇİ HAKKI nda neşredilecek bu resimlerle bütün Sendikacılar birbirini tanımış, Sendikanız hakkında en doğru bilgiyi edinmiş olacaktır.

Sendikacı arkadaşlar!

İŞÇİ HAKKI, Sendikalarca en az on nüsha olarak toplu halde istenirse gazeteyi sekiz kuruş üzerinden hesap edeceğiz. Böylece hem gazetenin Sendikacılar tarafından kolaylıkla temin edilmesi, hem de Sendikaya maddî bir menfaat sağlaması mümkün olacaktır.

İsteklerinizi ve haberlerinizi göndermekte gecikmeyiniz.

Birleşen iki sendikada iş bölümü

Tekstil ve Örme Sanayii İşçileri Sendikasının Birleşen Bakırköy Şubelerinin yeni Yönetim Kurulu iş bölümü yapmıştır. Başkan Vekilliğine Ahmet Cansızoğlu, sözcülüğe Ziya Hepşen, Saymanlığa Mehmet Kahraman, Veznedarlığa İsmail Kayar, mutemetliğe Ahmet Karaca, Sekreterliğe de Hasan Sudi Can getirilmiştir.

Arkadaşlarımıza başarılar dileriz.

Türk işçisinin tarih boyunca teşkilâtlanma gayretleri

İşçisınıfının teşkilâtlanmak için sarfettiği muazzam gayretlerden dersler almamız lâzımdır

Yazan :

Tarihçi

Memleketimizde işçi sınıfının teşkilâtlanma temayül ve hareketlerinin, bu arada Sendikacılığın son bir kaç yıl içinde başladığını ileri süren Sendikacılara ve bazı münevverlere rastlanmaktadır. Bu, maksatlı bir inkâr değilse, muhakkak ki bir zühul eseridir.

Çünkü Türkiyede, bugünkü anlamiyle işçi sınıfının doğuşunu, sermayedar sıfının doğuş tarihinden ayrı olarak mütalea etmek imkânsızdır. Üstelik bu iki sınıfın teşkilâtlanma faaliyeti hemen aynı yıllara rastlamaktadır. Nitekim, memleketimizde ilk belli başlı siyasî teşekkül olan «İttihat ve Terakki» Cemiyetinin kuruluş yılları ile ilk işçi teşekkülünün doğuş tarihi aynı yıla rastlamaktadır.

Tesbit edebildiğimiz ilk işçi teşekkülü olan «Osmanlı Amele Cemiyeti» 1895 de kurulmuştur.

İşçi hareketlerinin en mühim devri ise, 1908 Meşrutiyetinin ilânından sonra ecnebî işletmelerdeki iş şartlarına karşı başlıyan istekler yüzünden doğan bir çok grevlerin olduğu tarihleri ihtiva eder. Bir iki ay içinde başta Demiryolları işçileri olmak üzere bayındırlık hizmetinde çalışan işçiler, tütün işçileri, mürettipler... v. s. teşkilâtlanma yoluna girmiş bir çok Sendika ve Cemiyetler kurmuştur. Yalnız hemen belirtmek yerinde olur ki bu devrin önemi, işçiler arasında başlıyan teşkilâtlanma genişliğinden ziyade Hürriyet ve Meşrutiyet yılları içerisinde karşı sınıfın işçilere karşı giriştiği tertiplerin gaye ve mahiyeti bakımındandır.

Meşrutiyetin ilânından iki ay kadar sonra (Eylûl 1908) hükûmet, grevleri önlemek, işçileri teşkilâtlanmaktan alıkoymak için Tatili Eşgal Kanununu çıkarmıştır. Hükûmet bu muvakkat kanunla «umuma müteallik hizmet ifa eden müesseseler» deki işçilerin Sendika kurmalarını yasak etmiş, mevcutlarını da kapatmıştır.

Bu sert hükümleri ihtiva eden muvakkat kanun, «Meclisi Mebusan» da müzakere edilirken (27 Temmuz 1925) bir kısım mebuslar ağır tenkidlerde bulunmuş ve hükûmeti «ecnebî menfaatlerini müdafaa» ile itham etmiştir. Zira grev yapan ve teşkilâtlanmış işçiler, umumiyetle yabancı şirketlerde çalışmakta idiler. Kanun, hemen hemen aynen kabul edildikten sonra işçilerin teşkilât kurma hareketleri ancak bir yıl durdurulabilmiştir. Bir kısım işçiler «Osmanlı San'atkâran Cemiyeti» adiyle bir teşekkül kurmaktan geri kalmamıştır. Cemiyetin kurulması ile ücretlerin artırılmasını hedef tutan grevler de başlamıştır. Bunu işçi kulüplerinin ve yeni sendikaların faaliyete geçmesi hareketi takip etmiştir. Fakat bu işçi teşekküllerinin genişlemesine hükûmetçe imkân bırakılmamıştır. Bir duraklamadan sonra Sendikaların tekrar doğuşunu ancak 912 de görmekteyiz. Fakat bu defa da gelişmeğe yüz tutan Sendikalar, Balkanların karışması ve harbin başlaması üzerine sekteye uğramış, hele 913 Ocak ayında Babıâliye yapılan baskın sonunda başlıyan tevkifler ve sürgünlerle birlikte işçilere de teşkilâtlanma fırsatı verilmemiştir.

İşçiler, «İttihat ve Terakki Cemiyeti» nin dağılmasından sonra yine faaliyete geçmiş, galip devletlerin terörüne rağmen kendi haklarını müdafaadan yılmamışlardır.

Birinci Cihan Harbinden sonra görülen siyasî faaliyetlere muvazi olarak Sendikalaşma cereyanı da yeniden belirmiştir. Bu arada Anadolu Şimendifer Amelesi Cemiyeti, Kasımpaşa Seyrüsefain Amelesi Cemiyeti, Tramvay Şirketi Amele Cemiyeti ve bir İşçi Derneği çalışmalarına başlamıştır. Ayrıca «Beynelmilel İşçi İttihadı» na bağlı Deniz İşçileri İttihadı da teşekkül etmiştir.

Cumhuriyetten önceki işçilerin teşkilâtlanma hareketlerinden bugün bir çok dersler çıkarmak mümkündür. Gelecek yazımızda Cumhuriyet devrinde işçilerin meslekî teşekküller etrafındaki toplanmalarını ana hatlarile izah etmeden evvel bugün diyebiliriz ki: En az yarım asırdanberi memleketimizde işçi sınıfının teşkilâtlanma hareketi, bütün gayri müsait şartlara rağmen zaman zaman kendini göstermiştir. İşçilerin minnetle anacakları bu gayretler ve faaliyetlerde beliren mücadele azmi ve hakkını isteme gayreti de belirtmektedir ki işçiler teşkilâtlanma bakımından tecrübesiz ve çeşitli tezahürleri bulunan bir tarihten mahrum değildir.

Bu bakımdan işçilerin, babalarının ve dedelerinin faaliyetinden ibret almaları için tarihin sesine kulak vermeleri lâzımdır.

Dert Bir Değil ki...

İşçi mümessili seçimlerinde görülen mühim aksaklıklar

Bakırköy mensucat ve Ticaret T.A.Ş. işçileri seçimlerde görülen usûlsüzlüğü belirtiyor

Bakırköy Mensucat ve Ticaret T. A. Ş. Kartaltepe Fabrikasında İşçi Mümessili seçimi 12 Mayıs günü yapılmıştır. Neticeler ertesi günü ilân edilmiş ve Tahkim Nizamnamesinin 21 nci maddesine göre itiraz müddeti olan bir ay da geçmiştir. Buna rağmen İşçi Mümessili seçiminin usulsüzlüklerini belirtmek istiyoruz. Zira yeni bir Tahkim Nizamnamesinin hazırlanıp, Danıştaya (Devlet Şûrasına) verildiği bu günlerde belirtilmesini faydalı bulduğumuz nokta şudur:

Tahkim Nizamnamesi demokratik prensiplere aykırıdır. Yeni tüzük yürürlüğe girer girmez bütün iş yerlerinde yeniden Mümessil İşçi seçimi yapılmalıdır. Çünkü mevcut seçimlerin ekserisi itiraza uğramış, yahut işçiyi tatmin edememiştir.

Mevcut tüzük hükümlerinin dahi nasıl ihlâl edildiğini göstermesi bakımından Kartaltepe Mensucat Fabrikasındaki seçimlerin mahiyetini bildiriyoruz:

«— Mümessil işçi seçimi yapılırken oylar, Vilâyet ve Emniyetten gönderilen memurlara haber verilmeden toplanmıştır. Seçim Heyeti üyelerinden ancak birisi sandık başında bulunmuştur. Diğerleri «şef» olduğundan işçiler arasında dolaşmış ve kendilerinin kazanmalarına çalışmıştır. Oy sandığı önceden kilitlenmiş, içinin boş olduğu gelen memurlara gösterilmemiştir. İşçiler oylarını yazarken şefler başları ucunda durmuştur. Yazmayı bilmiyenlerin pusulaları adaylar tarafından doldurulmuştur. Oylar toplanırken seçim defteri puvantajı yapılmamıştır. Bir şahsın iki defa oy kullanması muhtemeldir. Nitekim seçim günü fabrikada bulunmıyanlar adına da oy pusulasr doldurulmuştur. Oy pusulaları sandığa atılmadan önce hem aday, hem de Seçim Heyetinde bulunan birisi tarafından okunmuştur. Yazıp okuması olanlardan bir kısmının dahi oy pusulaları işverenin adamları tarafından doldurulmuştur. Bir dokuma işçisi oyunu kullanmağa giderken iplik şefi tarafından dövülmüştür.»

İşte, Antidemokratik bir nizamnameye göre yapılan Mümessil işçi seçimlerinden bir örnek!

Yeni tüzük bir ân önce çıkarılmalı ve seçimler yenilenmelidir!

İşçiler!
Dertlerinizi
Bildiriniz.
Bu sütunlarda
Neşredelim

Hatırlarmısınız?

948 Haziranında Ayvansaraydaki Buçel Bulgur - Çeltik fabrikası işçilerinden 20 sinin işine son verilmişti. Buna işçilerin 945 yılından beri yapmış oldukları günde üç saatlik mesai ücretlesinin verilmesini istemeleri sebep olmuştu. İşçiler, mensup oldukları Gıda Sanayii İşçileri Sendikası vasıtasile fabrikada birikmiş 60 bin liralarının alınmasını istemişlerdi. Sendika da Buçel Bulgur - Çeltik fabrikasını mahkemeye vermişti.

★ 1947 yılında pamuklu mensucat ithalâtı ve imalâtı 45.240 tonu bulmuştu. Bu rakam o tarihten on yıl önceki miktardan 11 bin 820 ton fazla idi. Bu yüzden 1947 imalât ve ithalât piyasa ihtiyacına fazla gelmiş ve panik yaratmıştı. Bazı mallar ithal maliyetinden yüzde kırk nisbetinde düşük fiatla satılmıştı. Bu, fiatların arttığını, halkın alım kabiliyetinin ise çok düşük olduğunu göstermişti.

★ İşçilere ödenecek ücretlerin asgarî hadlerini tesbit eden 948 yılı Mayıs ayının ilk haftasında Çalışma Bakanı Tahsin Bekir Balta'nın başkanlığında bir toplantı yapılmıştı. Komisyon üyeleri istatistik malûmatı toplamak için 15 günlük bir mühlet istemişti. 949 Mayısı geldi, asgari ücret baremi çıkmadı. 950 Mayısı geldi. Asgarî ücret baremi tatbik edilmedi. 951 yılının Mayıs ayını da geriye bıraktık. İstanbul işçileri üç sene evvel başlayan Komisyon faaliyetlerinin neticesini hâlâ elde edemedi.

Hukuk KÖŞESİ

Değiştirilmesi Gereken Bir Nizamname

Yazan: Halûk Barutçuoğlu
(Avukat)

İş Kanununa tâbi iş yerlerindeki «Mümessil İşçi» seçimi müddetini arkada bırakalı bir ayı geçtiği halde işçilerin şikâyetleri hâlâ sona ermemiştir. Üstelik işçi mümessili seçimi yaptırmayan daha bir çok iş yerleri vardır.

Durumun böyle olması, muhakkak ki «İş ihtilâflarını uzlaştırma ve Tahkim Nizamnamesi»nin antidemokratik olmasından ve gerekli kanunî müeyyidelerle takviye edilmemiş bulunmasından ileri gelmektedir. Zira 11 Mart 939 dan beri, hükümleri çerçevesi içinde cereyan eden, «Mümessil İşçi» seçimi çok yerde çok kere itirazlara uğramıştır. Yalnız bir yıl içinde işçilerin kesif bulunduğu beş bölgede mümessil işçi seçimi ile ilgili 1018 şikâyet vaki olmuştur. Bütün bu şikâyetler, nizamnamenin işçi ve işveren münasebetleri karşısında ne kadar kifayetsiz olduğunu belirtir. Hattâ kısa bir tetkikten geçirilecek olursa bu kifayetsiz nizamnamenin bugünkü Demokrasi prensiplerine aykırılığı kendiliğinden ortaya çıkar.

Nizamnamenin 25 maddelik ve bir «mümessil seçimi» ile alâkalı birinci kısmını inceliyecek olursak belli başlı şu hükümlerin bulunduğunu görürüz:

(Her iki senede bir, bir Mart iptidasından Mayıs sonuna kadar mümessil seçimi yapılır),

(Müddeti biten işçilerin tekrar seçimleri caizdir),

(Seçim Hey'etleri iş veren veya işveren vekili tarafından seçilir ve liste halinde ilân edilir. Bu ilânın asıldığı günden itibaren iki iş günü içinde beşde bir işçinin itirazına uğrayanlar listeden çıkarılır. İşveren seçim heyetlerini seçerken hüsnüniyetini göstermekle mükelleftir.)

(İşçiler adlarını, soyadlarını, doğum yerlerini ve -varsa- işçilik numaralarını yazarak imzaladıktan sonra oy puslalarını seçim heyetine verir. Seçim heyeti oyları tasnif ve seçilenleri tesbit eder.)

Şimdi bu hükümleri, realitenin süzgecinden geçirerek tahlil edelim:

Nizamnamede sarahat olmasına rağmen, muayyen müddet içinde mümessil işçi seçimini yapmıyan yerler vardır. Mümessil işçi seçimi yaptırmak istemediği kolayca anlaşılan işverenlere verilecek cezanın, işverenler için hiçbir kıymeti haiz olmıyacak değerdeki para cezalarından ibaret olması, kötü niyetli işverenleri diledikleri şekilde harekette serbest bırakmaktadır. Hattâ bütçesine nakdi ceza karşılığı koyanlar dahi vardır.

İşveren, memnun kalmadığı mümessil işçiyi, ikinci bir defa daha mümessil seçtirmemek için seçimden evvel işten çıkarabilmekte, böylece müddeti biten işçilerin tekrar «seçilmelerinin caiz olması» pratik bir kıymet taşımamaktadır.

Seçim hey'eti üyeleri arasında sendika temsilcilerinin bulunmaması sendikaların esas fonksiyonlarını hiçe indirmektedir. Esasen seçim hey'etini işveren veya işveren vekilinin tayin etmesi, işçiler üzerinde önceden mânevi bir baskıya sebep olmaktadır. İşçilerin beşte birinin itirazı ise, çok kere asla hesaba katılmamaktadır.

İşçilerin serbest seçim yapabilmeleri, seçim haklarını vicdan huzurile ve işverenin sakil müdahalelerinden masun olarak kullanmaları için, oy puslalarına yalnız aday isimlerini yazmakla iktifa etmeleri zaruridir.

Halbuki nizamname, hangi işçinin hangi adaya oyunu verdiğini, imzasını atarak tesbit ettirmektedir. Bu da 16 Şubat 950 tarih ve 5545 sayılı Milletvekili seçimi kanunundaki hükümlere «gizli oy, açık tasnif» prensipine aykırıdır.

Seçim heyetinin oy puslalarını tasnif ederken sendika temsilci-

(Devamı 4 ncü Sayfada)

Kıdemli işçilerin maruz bulunduğu bazı tehlikeler

Sigorta genel kuruluna verilen raporda mühim tenkidler yapıldı ve hayatî istekler belirtildi

İşçi Sigortaları Genel Kurulunun altıncı toplantısı, 27 Haziran Çarşamba günü Ankarada çalışmalara başlamıştır. Genel Kurul Başkanlığına İstanbul İşçi Delegeleri tarafından mühim bir rapor verilmiştir. Bu raporun belli başlı kısımlarını bildiriyoruz:

İş kazaları, meslek hastalıkları ve umumî hastalıklar kanunları hükümlerine göre hasta işçilere ilk üç günlük yevmiyeleri verilmemektedir. Bu hal, esasen günlük kazancı ile geçinemiyen sigortalıları kötü bir duruma düşürmektedir. Bu bakımdan işçilere ilk üç günlük hastalık yevmiyelerinin verilmesi temin edilmelidir.

İhtiyarlık Sigortası Kanununun 40 ıncı maddesinin kalkması dolayısiyle yaşlı sigortalılara kıdem tazminatı mevzuunda bir menfaat sağlandığı zannedilmekte ise de, hakikatte İş Kanununun 13 üncü maddesine bağlanan bu kanun tatbikatta istismar edilmektedir. Şöyle ki:

Bugün 60 yaşını doldurmuş ve kendinin tekaüt edilmesini arzu eden bir sigortalı arzusiyle akdi feshettiği takdirde 13 üncü madde hükümlerine göre bu tazminata hak kazanamamakta, işveren vekili veya işveren ise bu tazminatı ödememek gayesiyle işçiyi kendi arzusiyle işini terketmek durumu karşısında bırakmaktadır. Bu duruma gelmiş olan sigortalılar her ne suretle olursa olsun taraflardan birisi akdi feshettiği takdirde işçi kıdem tazminatını almalıdır. Ölümle fesholunan tabiî hallerde ise bu kıdem tazminatının sigortalının geride bıraktığı varislerine ödenmesi lâzımdır.

İhtiyarlık Sigortası Kanunundan faydalanacak sigortalı işçilere asgarî ödeneğin yılda 400 lira gibi cüz'i bir ödenek olması sigortalının en iptidai mesken ihtiyacını dahi karşılayamamaktadır. Binaenaleyh asgari haddin mevcut ve yaşanan hayat şartlarına göre reel bir şekilde ayarlanması sağlanmalıdır.

Hastalanan sigortalıların tedavileri sona ermekte olduğu sıralarda doktorlarca görülen lüzum üzerine hafif işte çalışabilir kaydiyle iş yerlerine iade edilmektedirler. Halbuki haklı olarak işverenler bu gibi işyerlerinin mevcut olmaması yüzünden bu nevi işçilere iş verememektedirler. Bu yüzden sigortalılar mağdur olmakta hattâ perişan bir duruma düşmektedirler. Sosyal sigortaların gayesinin işçinin her türlü tabiî ihtiyaçlarını karşılamak olduğuna göre, bu halin önlenmesi cihetine gidilmelidir.

İhtiyarlık Sigortası Kanununun geçisi maddesinden faydalanabilmek için 35 yaşını aşmış olan işçilerin 1 Nisan 1945 tarihinden 1 Nisan 1950 tarihine kadar İş Kanununa tâbi her hangi bir işyerinde 1000 iş günü çalışmış olduğunu bir belge ile isbat etmesini şart koşulmuştur. Bu hal, dağınık ve bilhassa muhtelif sebeplerle kapanmış bulunan işyerlerinde çalışan 35 yaşını geçkin ve 20 - 30 senelik emekli işçilerin mağduriyetlerini mucip olmuştur. Binaenaleyh, bu halin nazarı dikkate alınarak bu nevi işçilerin mağduriyetlerinin önlenmesine, çalışılmalıdır.

Bu mühim raporda imzası bulunan İstanbul İşçi Delegelerinin adları aşağıdadır:

Zühtü Tetey, Süreyya Birol, Yusuf Sidal, Rahim Mumcular, Mehmet İnhanlı, Ziya Üçer, İbrahim Güzelce, Mustafa Güven, Ali Aygen, Mehmet Çelemoğlu, Hakkı Altınay, Bürhan, Nevzat Akdeniz, Şevki.

İzmitten Sabahattin İstanbullu, Samsundan Ali Giritli, Seyhandan Murat Parlakgün ve Kadir, İzmirden Adil Boğa Kaptan, Ali Hepaydınlar, Cemal Özbek, Şükrü Gürmeriç, Zonguldaktan Mustafa Erol, Eskişehirden Ali Öğütverici, Lütfi Ergün, Nazilliden Müfit, Sivastan Sırrı Gürdil de bu raporu imzalamışlardır.

İşçi hakkının ilk sözü

(Baş tarafı 1 inci sayfada)

tunlarında işçilerin sıhhatli doğması, dinç yaşaması, sağlam bünyeli olması ve geniş kültür imkânlarından alabildiğine bol bol faydalanması ve rahat çalışması gibi umumi hayat hakkı ile alâkalı konuları belirtecek ve inceliyecektir. Böylece milyonları bulan işçilerin çeşitli dâvaları gözden geçirilecek ve modern Demokrasi anlamına uygun bir iş hukukuna kavuşulması isteğini, çalışan sınıfın müşterek ideali halinde aydınlatacaktır.

«İŞÇİ HAKKI» bu temel meselelerle uğraşmakla kalmıyacak, günlük haberlere, röportajlara ve münferit işçi şikâyetlerine de yer vermekte işçilern haklarını gerçekten savunan bir işçi organı olduğunu isbat edecektir. Bu azimle yayınlanan bu haftalık gazetenin kendi menfaatini müdrik işçi arkadaşlar tarafından okunup benimsenmesini istemek bizim hakkımız, «İŞÇİ HAKKI» nı tenkid ederek kendisine lâyık hale gelmesini sağlamak da işçi okurların hakkıdır. Açıkça söylemek doğru olur ki; «İŞÇİ HAKKI» nın istikbali, işçi sınıfının şuurlu gayretlerine bağlıdır.

Mehmet Emin KANTÜRK

Gelecek sayımızda

İstanbul Tekstil ve Örme Sanayii İşçileri Sendikası Yönetim Kurulunun çalışmalarını anlatan enteresan bir röportaj bulacaksınız.

Bazı Sendikacılar

(Baş tarafı 1 inci sayfada)

ğını ve grev kanunu üzerinde çalışmalar yaptığını söylemişti. Bir seneye yakın bir zaman sonra bugün gazetelerde, hazırlanan grev kanununun metnini okuduk. Bu metni muhakkak ki İhsan Altınel de okumuştur. Kulakları çınlayarak bu tasarıyı bizim de okuduğumuzu hissetmiştir.

Ahmet Topçu arkadaşı, milletvekili olduktan sonra tanıdım. İhtiyarlık sigortası kanununda yaptırmış olduğu meşhur değişikliklerle, altmış yaşına gelenleri ölünceye kadar patrona bağlaması da bizler için bir kazanç (!) olmuştur.»

Şaban Yıldız'ın fikirleri

İstanbul Tekstil ve Örme Sanayii İşçileri Sendikası Genel Sekreteri Şaban Yıldız da demiştir ki:

«— İstanbul İşçi Milletvekilleri olan iki zatı, yâni Ahmet Topçu ile İhsan Altınel'i yakından tanırım. Bilhassa Ahmet Topçu ile sendikacılıkta olsun, siyasî sahada olsun yakından arkadaşlık yaptık. Ahmet Topçu'nun adını, seçimlerden evvel D.P. listesinde görünce cidden sevindim. Fakat milletvekili olduktan sonra itiraf edeyim ki sukutu hayale uğradım. Şu ciheti de belirteyim ki, ihtiyarlık sigortasının meşhur 40 ncı maddesinin değiştirilmesindeki rolünü unutmuş değilim.

İhsan Altınele gelince; bu arkadaştan zaten bir şey beklemezdim. Netice olarak bu iki işçi, milletvekili olduktan sonra işçi olduklarını unuttular. Unuttukları içindir ki vazifelerini yapamadılar. Vazifelerini yapamadıkları için de beni bir işçi olarak asla tatmin etmiş değillerdir.»

Birliğe üye olmıyan bir sendikacıya göre

İstanbul İşçi Sendikaları Birliğine üye bulunmıyan Sendikalardan «İsanbul Bölgesi Elektrik, Gaz ve Motörlü Taşıt İşçileri Sendikası Başkanı Ekrem Yener de şunları söylemişir:

«— Hâlen İsanbul İşçi milletvekillerinden Ahmet Topçunun ihtiyarlık sigortasının 40 ıncı maddesinin değiştirilmesini temin etmesi işçiye biraz ferahlık vermiştir. Hiç birinden bundan başka fayda görmedik. Ahmet Topçu'ya, 20 yıl hizmet eden işçilerin emekliye sevklerinin teminini sağlamasını söylemiştim. Meclise gider gitmez bunu temine çalışacağını bildirmişti. Aradan bu kadar zaman geçti. Ses sada çıkmadı. İhsan Altınel'in ise hiç bir faaliyetini duymadık.»

Cemil Gider'in dikkate değer sözleri

Şişe ve Cam İşçileri Sendikasından Cemil Gider, İşçi Milletvekillerinin bir yıllık teşriî faaliyetleri hakkında şu dikkate değer fikirleri ileri sürmüştür:

«— Ahmet Topçu ile İhsan Altınel Demokrat Parti Listesinde milletvekili seçildiler. Bu bakımdan bu arkadaşlar «İşçi Milletvekili» değil, «Demokrat Milletvekili» dirler. Milletvekili olmadan evvel onların işçilik etmeleri bu hakikati değiştirmez. Eğer milletvekillerini, seçimden önceki faaliyetlerine ve mesleklerine göre ayırmak icabederse bir kısmına «Tüccar milletvekili», bir kısmına «doktor milletvekili», bir kısmına da «avukat milletvekili» falan dememiz icabeder. Ahmet Topçu ve İhsan Altınel «İşçi milletvekili» değil «Demokrat Parti milletvekili» dir. Bu bakımdan, mevcut olmıyan «İşçi Milletvekilleri» nin teşriî faaliyetleri hakkında bir şey söylemek imkânından mahrumum.»

İŞÇİ HAKKI — Milletvekili arkadaşlarımız, bazı tanınmış sendikacıların yukarıda kaydettiğimiz şahsi kanaatlerini cevaplandırmak lüzumunu duyarlarsa «İŞÇİ HAKKI» bunu memnunlukla karşılayacaktır. Gayemiz, kendilerinden bir çok hizmetler beklediğimiz milletvekillerinin dinamik bir çalışma hayatı ile seçmenlerini memnun etmeleridir.

Yıldıran Spor Kulübü

Eski bir maziye malik olan «Yıldıran Spor Gençlik Klübü» son haftalarda faaliyetini arttırarak tamamen Haliç Feneri gençlerinden müteşekkil bir futbol takımı kurmuş ve yaptığı maçların ekserisini kazanmıştır. Enerjik ve değerli idarecilerden B. Nazmi Çakıl, B. Nihat ve B. Pandeli'nin idaresinde çalışmakta olan «Yıldıran Spor» futbol takımı şu oyunculardan müteşekkildir ve bütün semtte bu gençler temiz ve klâs oyunlariyle «centilmen futbolcular» diye haklı bir şöhret yapmışlardır. Umumî kaptan Enver Uzunöner, takım kaptanı Şeref Altınçekiç ve Şimşek, Erhan, Hristo, T. Nevzat, İsmail, Faik, Nevzat, Nahit, Yekta, **Ferit, Hulki, Nedim, Güney, Abdullah, Rafet, Necdet, İhsan, Erdoğan, Sabahattin, Rüştü, Mehmet, Mustafa, Ahmet ve Mümtaz'dır.**

«Yıldıran Spor» a daha ileride de yapacağı maçlar için başarılar dileriz.

HİKÂYE

Harman sonunda

Yazan: Rüştü Ceyhan

Gecenin bir buçuğunda ırgatlar işe kaldırıldı.

Pehlivan Ali toz gözlüğünü geçirdi, boynunu boğazını paçavralarla sıkı sıkıya sardı, batozun üstüne çıktı. Irgadbaşı da çıkmıştı. Nasıl duracağını, ayaklarını nereye basacağını, aşağıdan uzatılan demetleri nasıl alıp, batozun ağzından içeriye nasıl vereceğini uzun uzun tarif ettikten sonra:

«— Kendine mukat ol oğlum! dedi. Bak, burda tekmil bıçaklar, su gibi dönüyor, bildiğin gibi değil, mukat ol kendine! Dalga geçme. Elin işde, gözün oynaşta olmasın. Kafandan her bir şeyleri at. Bunun zorluğu bir, iki gündür. Ustalaştın mı bir kere, korkma gayri...»

Aysız göğün altında ırgadlar karıncalar gibi kaynaşıyorlar, kalın desteler batozun ağzından içeri veriliyor, dakikada bin beşyüz devrin fırtınasında parçalanan dolgun başaklar buğdayından ayrılıyor, gecenin serin havasına batozun müthiş gürültüsile incecik bir toz ve mazot kokusu yayılıyordu.

Pehlivan Ali çok sıkıntı çekmekteydi. Kafasından herşeyi atmak istiyordu amma, ne yapsa nafile, ille kerhanedeki kadın, altın dişile içinden ona bakıyor, gülüyor, gel, diyordu, künde künde gel!»

Darılmıştı Irgadbaşı.

— Lan lan! diye bağırdı, çek ayağını ordan! Bin kere söylüyoruz. Eşek beyni mi yidin?»

Farkında olmıyarak giden ayağını Ali batozun ağzından çekti.

Sabah kahvaltısı edilirken küçük ağanın otomobili göründü. Irgadbaşı koştu. Otomobilden inen ağa:

— «Nasıl? dedi, becerebiliyor mu?»

«— Biraz biraz.. Lâkin pek dalgın.. İkide bir ayağını batozun ağzına veriyor..»

Batozun yeni ustası azgın suratlı, çok aksi biri, yanına yaklaşan küçük ağayı başile selâmladı, pek de umursamadı.

«— Koltukçumuz, dedi, acemidir. Siz de göz kulak olun arada da...»

Usta omuz silkti.

«— Ben göz kulak olamam, istesem de olamam. En nazik, en tehlikeli bir yere koymuşsunuz. Yarın bir sakatlık olursa...»

«— Onun için göz kulak olun dedim. Bir parça siz, bir parça ırgadbaşı...»

«— Vallahi herhangi bir sakatlıktan dolayı mes'uliyet kabul etmem!»

Küçük ağa birdenbire sinirlendi.

«— Ya.. Demek mes'uliyet kabul etmezsiniz?»

«— Etmem..»

«— Ben ederim merak etmeyin.. Mes'uliyet kabul etmezmiş..»

Usta:

«— Etmem! diye tekrarladı, Doğrusu bu..»

«— Etme etme hadi...»

Irgadbaşının kuvvetli düdüğü üzerine iş tekrar bütün ağırlığiyle başladı.

Pehlivan Ali gittikçe alışıyordu. Beş altı saat içinde bayağı ustalaşmış, eski koltukçu Halo Şamdin'i aratmıyacak hale gelmişti.

Ertesi gün ırgadbaşı:

«— Eferim ülen Ali, dedi, gözümün yağını yi! Çifte haftalığı hak ittin!»

Ali sevindi. Kerhanedeki kadını düşündü, şehrin bulunduğu tarafa uzun uzun baktı.

Lâkin usta pek tersti.. Solaktı da. Vara yoğa bağırıp çağırıyor, söğüp sayıyordu. Oğlenin onbirinde muavin, makinenin yağdanlığını kaldırdı attı:

«— Ne bu be? Günde yirmi saat! Allahım şaşıyor. Herkesin ırzı, namusu senin ayağının altında mı?»

Şehrin yolunu tuttu.

Yerden yağdanlığı alan usta:

«— Defol! dedi, it!»

Makineleri yağlama işini de kendi üstüne aldı.

Kızgın güneşin altında desteciler kan tere batmışlardı. Yüzleri kara sarı bir hal almıştı. Nefes kesen, serçe solutan bir sıcak vardı. Gök tozlu bir mavilikle uzanıyor, tek kuş uçmuyordu.

Pehlivan Alinin boynunu boğazını sıkı sıkıya saran bezler terden su gibi olmuşlardı. Irgadbaşı, işi bu hafta ne yapıp yapıp bitirip ağadan ikramiye almayı tasarladığı için, millete paydos bile vermiyor, soluk aldırmıyordu. İnsan tahammülünün üstünde bir çalışma, toz, ter, bilhassa kaşlardan süzülüp gözleri yakan ter.

Bu sırada küçük ağa otomobilile tekrar geldi. Zarif siyah çizmeleri, tozlanmış, külotile batozun yanına sokuldu. Irgadbaşıya:

«— Hadi, dedi, göreyim seni! Harmanları bitir bu hafta, karışma üst yanına!»

Ağayı gören ırgadlar son bir gayretle yekindiler. Koca kocadesteler batoza uçuruluyor, güneşin altında beyni kaynayan Pehlivan Ali de bunları kuvvetli ellerile yakalayıp batozun ağzından içeri veriyordu.

Bir makine çabukluğu ile iş görülmekteydi.

Küçük Ağa batoza az daha sokuldu:

«— Devir, devir, devir!!! diye kumanda etti, elinizi çabuk tutun! Bitmeli bu hafta bu harmanlar!»

İş daha hızlandı, baş döndürücü bir hal aldı.

«— Ha babam kardeşlerim ha.. Devirin ha, devirin ha...»

Yakıcı toz, samanın ince tozu, savrulan saplar, ter.. Irgadlar büyük bir hınçla ve koşar adım iş görüyorlardı. Pehlivan Alinin takatı kesilmişti artık. Soluyordu. Omuz başlarında bir tutukluk vardı.

«— Devir, devir, devir!!!»

Beden kalınlığında, daha da kalın demetler batozun ağzına devriliyor, bitmez tükenmez bir gidip gelişin taşıdığı demetler.. Alinin gözleri kararıyordu. Terden sırılsıklam bezler aşağılara kaymış, haşlanmışa dönen boynu samanın incecik tozile yanıyor, kavruluyordu.

«— Devir babam, devir babam, devir!!»

Bezleri düzeltmeğe olsun vakit bulamıyordu. Paydos gelmiş, çoktan geçmişti. Hâlâ «devir, devir, devir!!»

Su dökeceği de gelmişti. Hiç farkına varmadan ayağı gene batozun ağız tahtasına gitti. Öyle toz, öyle karmakarışıklık ve telâş vardı ki, ne usta, ne ırgadbaşı, ne de küçük ağa bunun farkına varamadılar. Küçük ağa sadece:

«— Ha babam kardaşlarım, diyordu, devirin ha, devirin!»

Tam bu sırada Ali kavradığı demeti elinden kaçırdı, tekrar almağa kalmadı, ikinci demet aşağıdan geldi, kuvvetle çarptı, müvazenesini bozdu.. Arkadan üçüncü, dördüncü, beşinci, altıncı demetler... Pehlivan Ali bir an içinde demetlerin gerisinde görünmez olmuştu ki, korkunç bir çığlık bütün sesleri bir an doğdu ve batoz kuvvetli bir çatırdıile sarsıldı. Ortalıkta şaşkınlık.. Desteciler durdular. Pehlivan Alinin tozlu, iri gövdesi öne devrilmiş, patozun ağzına kapanmıştı. Motoru istop etmek için koşan usta şaşkınlık içindeydi.. Küçük ağanın sanki dili tutulmuştu. Bem- batozun ağzına kapanmıştı. Mo- yor, bir şeyler söylemek, bağırmak istiyor, elinden gelmiyordu.

İş tamamen durdu. Demetleri yere atan ırgadlar büyüyen gözlerile terli ve heyecanlı, kâh batoza, kâh küçük ağaya, kâh ustaya bakıyorlardı.

Nihayet küçük ağa:

«— Ne duruyorsunuz, dedi, şey etsenize...»

Usta:

«— Ney edelim? dedi, sen edeceğini ettin! Biz ne idelim!

Küçük ağa büsbütün şaşırdı:

«— Ben ne yaptım canım? Benim ne suçum var?»

Ufalmıştı âdeta.

«— Devirin, devirin, devirinmiş.. Ne karışıyorsun? Sana ne? Seyyar fabrika mı oldu? Sen git ağalığına bak. Acemi adamı getirip oturttun patozun en nazik işine.. Söylemedim mi sana? Ben mes'uliyet kabul etmem demedim mi?»

Pehlivan Alinin sol bacağı kasığına kadar batozun ağzına oturmuştu. Güçlü dört sapçı batozun üstüne çıktılar, Aliyi makinenin ağzından aldılar. Alinin sol bacağı artık yoktu. Bir takım et, sinir, kemik ve kanlı elbise parçaları sarkıyor, boyuna kan akıyordu, bayılmıştı. Terli bir külçe halinde indirip batozun gölgesine sırtüstü yatırdılar.

Usta:

«— At şunu makinene, dedi, kan

(Devamı 4 ncü Sayfada)

ÇAPAMARKA
AKTÖRÜN TAM AKSİDİR
ÇAPAMARKA
AKTÖR SAHNEDE ROL OYNAR KENDİ HAKİKİ HÜVİYYETİNİ GİZLEDİKÇE MUVAFFAK OLUR.
ÇAPAMARKA ROL OYNAMAZ HAKİKİ HÜVİYYETİLE MUVAFFAKİYET KAZANIR
YAVRULARINIZI ÇAPA İLE BESLEYİNİZ ALDANMAZSINIZ
TESİS TARİHİ
İMAP HULUSİ İSTANBUL

Basın Teknisyenleri Sendikasının Ana Tüzüğünde yapılan tadilât

İstanbul Basın Teknisyenleri Sendikasının 10.5.1951 tarihli olağan üstü kongeresinde Ana tüzükteki değiştirilen maddelerin yeni şekli aşağıdadır.

Madde 1. Istanbul Basın Teknisyenleri Sendikası adı ile bir sendika kurulmuştur.

Madde 6: İstanbul Basın Teknisyenleri Sendikası, Cemiyetler Kanunu mucibince ve Hükümetin 84 sayılı ve 17 Ocak 1324 tarihli tasdiki ile mürettip Tahir mürettip Hayrullah, mürettip Abbas, ve mürettip Basri efendiler tarafından (Mürettibini Osmaniye Cemiyeti namı altında teşekkül edip 8 Aralık 1338 Tarihinde toplanan kongre ile (Türk Mürettibin Cemiyeti) namını ve yine 15 5/938 tarihinde toplanan kongre kararı ile (Matbaa işçileri Birliği) adını almıştır. Bilâhare 15/5/939 tarihli kongre ile (Türk Matbaat Teknisyenleri Birliği) adını alan birlik bu kere 22 Mayıs 947 tarihinde toplanan Genel Kurulun yeni yönetim kuruluna verdiği yetkiye istinaden ve 5018 sayılı sendikalar Kanununa uyarak (Istanbul Basın Teknisyenleri Sendikası adını almıştır.

Sendikanın kurucuları: Şeref Hivel, Ali Gerali, Ethem Onan Baki Mele. Ibrahim Bilge, Tevfik Ilem, Recep. Akakça, Nihat Akcakın. Nazif, Tarkan. Saim Sertkolluer, Şakir Müsahipoğlu, Ekrem, Hakgören, Enis Çolpan, İzzet Seslikaya.

SENDIKAYA GIRMEK VE ÇIKMAK ŞARTLARI

Madde 9: F. Kuruluş amacına ve tüzükte gösterilen hususlara uygun hareketlerde bulunmayı kabul etmek.

Madde. 11: Her işçi dilediği za-

(Devamı gelecek Sayıda)

Bakırköy bez fabrikasında

(Baştarafı 1 inci sayfada)

getirilmiştir.

Ahmet Cansızoğlu, sabık Yönetim Kurulunun ibrasından sonra seçime geçilmesini istemiştir. Bu istek kabul edildikten sonra seçimle ilgili olarak bazı üyeler söz almıştır.

Lûtfi Inseler:

«— Işçi Mümessillerinin Sendikada vazife almalarını doğru bulmuyorum.» demiştir Mehmet Hınç aksi tezi müdafaa etmiş fakat İşçi Mümessillerinin Sendika Yönetim Kurulunda vazife almamaları kararlaştırılmıştır. Muammer Ozerkan, Yönetim Kurulu adaylarının seçilmek için değil, işçi sınıfına hizmet için vazife alacaklarının hatırlatılmasını lüzumlu görmüştür.

Oylar verildikten sonra Ismail Kayar, Ziya Hepşen, Muzaffer Minareci, Mehmet Hınç ve İbrahim Menemenli oy pusulalarını tasnife başlamıştır.

Bu arada dilekler belirtilmiştir, Niyazi Akgüz, İş Kanununun kifayetsizliğini söylemiş, tadilini istemiştir.

Bahir Ersoy alâka ile takip edilen bir konuşma yapmış ve demiştir ki:

«— İşsizliği önlemek, sanayiin ve köylünün kalkınması için yerli malı giymek lâzımdır. Gazetelerden öğrendiğimize göre Ispanyaya pamuk ihraç edecek, kaput bezi ve mamul maddeler alacakmışız. Acaba biz bu pamuğu işleyemez miyiz? Arkadaşlar yerli malı kullanma kampanyası açalım.»

Mehmet Doğan, işçiler arasındaki tesanüd üzerinde durmuş, Bakırköy bez fabrikası sargı dairesi işçilerinden biri şunları söylemiştir:

«— Fabrikada içecek su diye bir şey yok. 945 yılına kadar kilo üzerinden ücret alıyorduk. Sonra bu usulden vazgeçildi. Metre ölçüsüne göre ücret verilmesine başlandı. 100 metreye 12 kuruş veriliyordu. Uç ay evvel bu miktar 10 kuruş 30 santime düşürüldü. Şikâyet ettik. Müdür, bu ücret düşürülmesine mukabil gelir vergisinden istifade ettğimizi ileri sürdü. Hakkımızı aradık. Müdür, kızdı ve:

«— Hakkınız varsa mahkemeye müracaat ediniz! Ben bu fabrikada müdür kaldığım müddetçe bu parayı alamazsınız!» diye bağırdı.

Şükrü Kaya, grev kanunu tasarısının işçileri tatmin etmediğini söylemiş, grev hakkındaki görüşlerini anlatmış, asgari ücretin bugünkü hayat şartlarına göre tesbiti lüzumunu ileri sürmüştür.

Yaşar Aksu Sendikaların işçi mümessilleri ile temas etmesi zaruretini ifade etmiş. Muammer Ozerkan işsizliğin önlenmesi çarelerinin sağlanmasını istemiştir. Fahrettin Gökçen sigortalardan şikâyet etmiş, işçi hastahanesinde karşılaşılan güçlükleri anlatmıştır. Bunun üzerine Ankarada toplanan Sigorta Genel Kuruluna vaziyetin telgrafla bildirilmesi kararlaştırılmıştır.

Kongre sonunda iki şubenin birleştirilmesi kararlaştırılmış ve şu işçiler Yönetim Kuruluna seçilmişlerdir:

Ahmet Cansızoğlu, Ismail Kaya, Ziya Hepşen, Ali Çelenk, Ibrahim Dağlıoğlu, Muzaffer Minareci, Ibrhim Unlü, Cemal Yaman, Ahmet Ozenses, Hasan Sevdican, Ahmet Karaca.

Hepsine başarılar dileriz.

Mustafa Gülirkin

İşçilerin düşük ücretle

(Baş tarafı 1 inci sayfada)

30,39, gıda sanayiinde yüzde 30,12, basım evlerinde yüzde 18,18, bürolarda yüzde 28,85, tütünde yüzde 29.58 nisbetindedir.

Bütün bunlar göstermiştir ki; Istanbul bölgesindeki hayat şartlarına göre işçinin mühim bir kısmı pek az ücret almakta ve bu hal memleket sağlığını ciddî surette tehdit etmektedir.

Asgarî bir hayat seviyesine dahi bir türlü ulaştırılmamış Türk işçilerinin satın alma kabiliyetinin son derece düşük olması, sanayiin gelişmesini de kösteklemekte ve bu hal toplu halde memleket kalkınması için zarurî şartların neler olduğunu açıkça belirtmektedir.

İşçilerin son derece düşük ücretlerle çalışmakta olduğu resmen anlaşılmış bulunduğundan, bir ân evvel asgarî ücret Bareminin tesbit edilmesi zarureti kendini göstermiştir. Ayda en az 350 lir aile orta halli bir geçim sağlanabildiği muhtelif istatistiklerle tesbit edilmiştir. Bu bakımdan çıraklık devresini geçirmiş bir işçinin ayda en az 350 lira alabilmesinin sağlanması gerekmektedir. Hükümetin bu hususu temin için asgarî ücret baremini tesbit edecek komisyonu derhal toplaması lâzımdır.

Senelerdenberi işçilerin beklediği asgarî ücreti tesbit komisyonunun faaliyete geçmesi için Çalışma Bakanlığının gerekli emri vermesi sür'atle beklenmektedir.

Garsonların gelir vergisi

(Baştarafı 1 inci sayfada)

dikamızı hiçe saymağa, üç senedir Genel Kurul toplantısını yapmıyan bir Dernekten fikir sormağa başladı. Bunun neticesi olarak da bazı iş yerlerindeki arkadaşlarımıza götürü vergi tarhedildi. Şimdi garsonlar birinci sınıf yerlerde çalışıyorlarsa ayda 250 lira, İkinci sınıf yerlerde ayda 200 lira, üçüncü sınıflarda ise 150 lira kazanıyormuş gibi vergi ödemeğe icbar edilmektedir. Hele şefler daha çok müşkül durumdadır. Kış aylarında biz tayin edilen bu nisbetin yarısını dahi kazanamayız. Gelir Vergisi Komisyonunun daha âdil hareket etmesini istiyoruz.»

ÜÇ İŞ
İngiliz ve Yerli
Her nevi Yünlü İpekli
ERKEK ve KADIN
Kumaşları
YENİ İNGİLİZ KUPONLARIMIZ GELMİŞTİR
Sultan Hamam No. 8 İstanbul - Telefon: 29089

Harman sonunda

(Baştarafı 3 üncü sayfada)

kaybediyor boyuna.. Ne duruyorsun?»

Ortalıkta sıcak bir kan kokusu. Küçük ağa:

«— Candarmaya...» diye kekeliyerek otomobiline koştu, durdu, geri döndü, bir şey unutmuş gibi batoza doğru gitti.

Usta:

«—.. Çarşafa dolaştı ha, dedi, çarşafa dolaştı! Sizin gibi ağaların yüzünden bu makineler daha kim bilir nice ana kuzularını biçecek!»

Gözleri yuvalarından fırlamış ırgadlarda bir homurtu oldu, bir galeyan. Küçük ağa ırgadların müthiş gözlerinden ürktü.

Usta:

«— Ne duruyorsun be! diye bağırdı, atsana makinene şunu! Makinenin kirleneceğinden mi korkuyorsun?»

Irgadların içinde kaba bıyıklı biri yerden bir taş kaptı, otomobile fırlatırken:

«— Daha ne duruyorsunuz, diye homurdandı, parçalayın deyyusun malını!»

Otomobilin ön camı şangırtile indi. Yirmi beş kişi taş, sopa ve demir âlet edevatla otomobile yürüdüler. Küçük Ağa birdenbire kendini toparlamıştı. Derhal tabancasını çekti ve havaya iki el ateş etti, sonra iki daha. Şarjörü yokladı. Irgadlar az ilerisindeydiler. Bir duraklama oldu. Otomobilin camını kıran Kürd elindeki taşı yere atarak:

«— Allahını, kitabını....» diye korkunç bir küfürle geriledi. Otekiler de onu takip ettiler. Küçük ağa fırsattan istifade, elinde tabancası, otomobiline geri geri gitti, bindi, titreyen ayağile marşa bastı. Akümülâtör boşalmıştı, marş almadı. Müthiş an... Şarjörü tekrar yokladı. Dehşetle gördü ki kurşun da tükenmiş!

On metre ilerisinde ırgadlar korkunç bakışlarile bekliyorlardı. Küçük ağa kireç kesilmiş yüzile makineden atladı, titreyen elleriyle otomobilin kolçağını aldı. Belden aşağısı tutmuyordu. Belinin ortasında buz gibi bir acı, gözleri kararıyordu. Bacağı kasığından kopan adamı unutmuştu bile..

Bir hamlede kolu çevirince otomobilin kolu işledi, bindi, sürdü.

Köy yolunda kalın bir toz bulutu kaldırarak dehşetli bir hızla kaçan otomobil Günbatı jandarma karakoluna doğru yol alıyordu.

Pehlivan Alinin üstüne ırgadbaşının iplik çulunu attılar.

Hukuk Köşesi

(Baştarafı 2 nci Sayfada)

lerini yanında bulundurmaması prensipi, türlü suizannı dâvet edici ve işçinin güvenini ihlâl edici mahiyettedir.

Çalışma Müdürlüğünün seçim yerine —lüzum görürse— bir memurunu göndermesi kaydı, bir mecburiyet ifade etmemekte, bu yüzden bazı sızlanmalar ve yolsuzluklar olmaktadır.

Bu saydığımız kayıdlar, bu nizamnamenin birinci kısmının ne kadar antidemokratik olduğunu göstermeğe kâfidir. Hakikatler bu merkezdedir. Bu bakımdan bu nizamnamenin tâdili, hattâ kaldırılması ve yeni bir zihniyetle hazırlanması zarurîdir. Bu nizamnamenin müteakip hükümlerini de ileride inceliyeceğiz.

Dizildiği yer: Son Telgraf Matbaası.

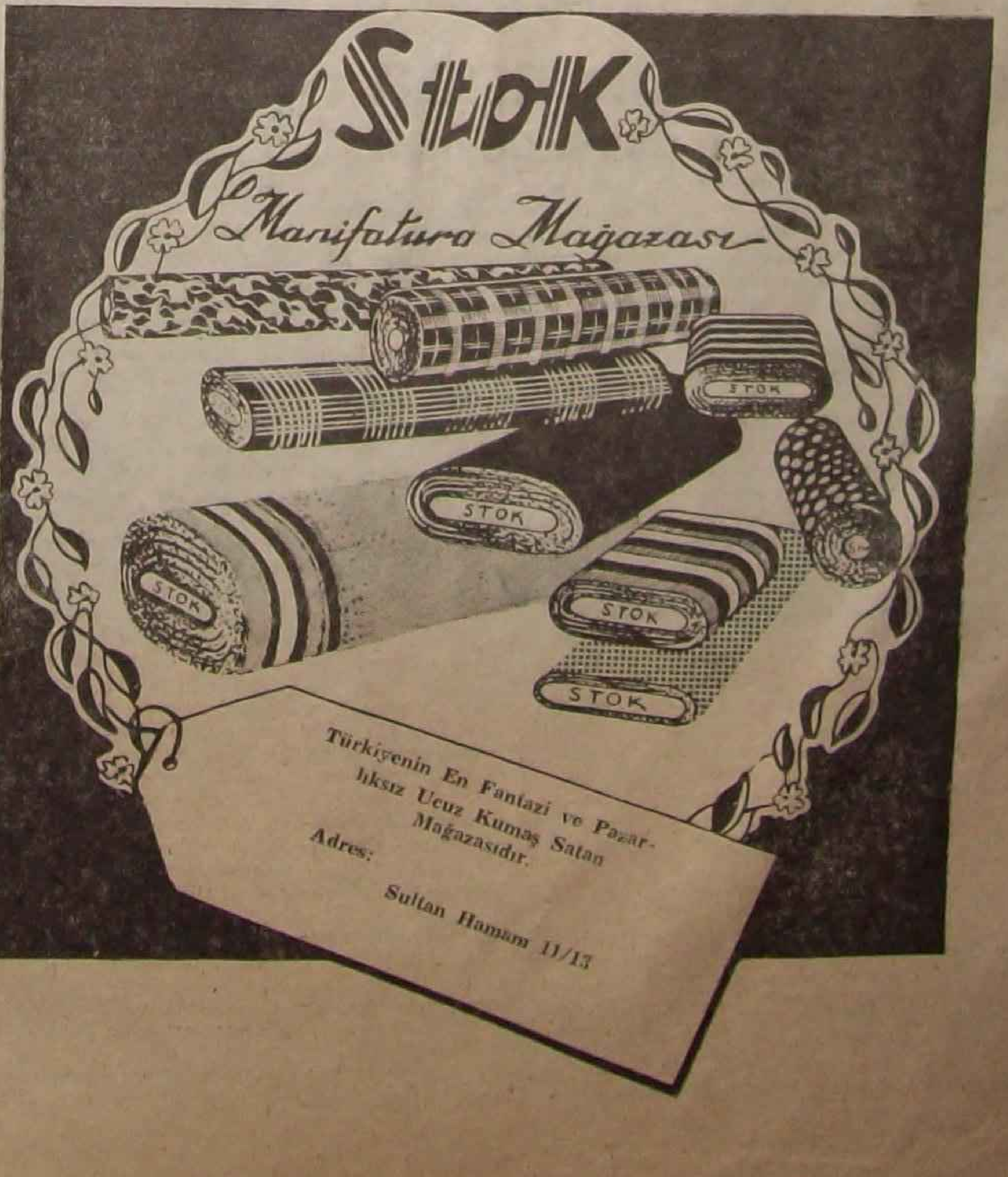Basıldığı yer: Gün Matbaası